Raadsvoorstel

Vaststellen Beleidsplan Klimaatadaptatie Gemeente Noordwijk 2025

Aan : de gemeenteraad
Van : College van B&W
Datum :
Portefeuillehouder: : Wethouder T.C.W.M. Alkemade
Zaaknummer : 1021917

Publiekssamenvatting

Om de gemeente Noordwijk voor te bereiden op weersextremen (hevige neerslag, hitte en droogte) en overstromingen als gevolg van klimaatverandering zijn een strategie en een beleidsplan klimaatadaptatie opgesteld. De strategie beschrijft een overzicht van de klimaatrisico's, wat we al gedaan hebben aan klimaatmaatregelen en hoe we het gaan aanpakken. Dit moet zorgen dat de gemeente in 2050 water robuust en klimaatbestendig is ingericht (overkoepelend doel). Het beleidsplan geeft concrete normen en richtlijnen mee die we in de gemeente Noordwijk moeten toepassen bij ieder ontwerp en herinrichting van de buitenruimte. Door onze leefomgeving en ons denken aan te passen kunnen we risico's op schade als gevolg van klimaatverandering zo veel mogelijk voorkomen en beperken. Denk daarbij aan schade zoals wateroverlast in woningen, maar ook aan gezondheidsklachten of zelfs sterfte als gevolg van hitte. Het beleidsplan geeft handvatten voor een klimaatbestendige inrichting van de gemeente bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en herstructurering en het geeft normen, ontwerprichtlijnen en afwegingsprocedures voor ontwikkelaars en particulieren. Daarmee werken we toe naar het landelijke doel, zoals beschreven in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie, om in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig te zijn ingericht.

Voorgesteld besluit

De raad wordt gevraagd om:

I) Het Beleidsplan Klimaatadaptatie Gemeente Noordwijk 2025 vast te stellen.

Inleiding

De KNMI-scenario's wijzen ons erop dat het klimaat verandert. Met de klimaatbui op 20 mei 2024 hebben we de gevolgen daarvan lokaal in Noordwijk aan zee al kunnen ervaren. De verwachting is dat dergelijke extremen vaker zullen gaan voorkomen en de intensiteit zal toenemen. In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) heeft het Rijk daarom als doel gesteld dat Nederland in 2050 water-robuust en klimaatbestendig is ingericht. Om de risico's op negatieve effecten van de verwachte weersextremen (hevige neerslag, hitte en droogte) en overstromingen te beperken moeten we onze leefomgeving en ons denken aanpassen.

Sinds 2011 werken we in Noordwijk al aan het voorkomen van wateroverlast door hevige regen. Sindsdien zijn diverse locaties al aangepakt. Er is echter nog geen klimaatbeleid vastgesteld. Op basis van de DPRA is aan de hand van klimaatstresstesten en risicodialogen de "Strategie

Klimaatadaptatie Gemeente Noordwijk 2025" opgesteld. Met dit document is de scope verbreed met de thema's hitte, droogte en overstromingen. Met diverse stakeholders binnen de gemeente Noordwijk zijn de ambities en speerpunten met betrekking tot klimaatadaptatie beschreven en is een strategie geformuleerd met een focus op de bebouwde omgeving. Daar is een projectagenda en uitvoeringsagenda aan toegevoegd. Op basis van de strategie is het "Beleidsplan Klimaatadaptatie gemeente Noordwijk 2025" opgesteld. Dit beleidsplan geeft concrete normen en richtlijnen mee voor ontwikkelaars en voorbereidende partijen om toe te passen in het ontwerp van nieuwbouwprojecten en herstructurering.

Met het vaststellen van het beleid voor klimaatadaptatie kunnen we de kaders, normen, richtlijnen borgen waar de inrichting van de openbare ruimte aan moet voldoen. De klimaatmaatregelen die als gevolg daarvan worden genomen beperken bijvoorbeeld de risico's op wateroverlast in woningen, maar ook verminderde arbeidsproductiviteit, gezondheidsklachten en sterfte als gevolg van hitte. De gemeente richt zich zoveel mogelijk op het beperken van de risico's van klimaatverandering. Het is belangrijk te benadrukken dat de risico's niet geheel kunnen worden uitgesloten.

Argument(en) per beslispunt

Beslispunt I: Het Beleidsplan Klimaatadaptatie Gemeente Noordwijk 2025 vast te stellen.

Argumenten

1.1 Het volgen van de normen en richtlijnen in het beleidsplan draagt bij aan de ambitie om in 2050 water robuust en klimaatbestendig te zijn ingericht. Dit is belangrijk en urgent voor ons allemaal.

Het nu preventief investeren voorkomt veel schade, leed en kosten in de toekomst. Het is van belang dat we zorgen dat we met de hele samenleving zo goed mogelijk kunnen inspelen op het veranderende klimaat. Om de transitie te versnellen heeft het Rijk als doel gesteld om in 2050 water robuust en klimaatbestendig te zijn ingericht, zodat we weerbaar zijn tegen hevige regen, hitte, droogte en overstromingen. Dit staat beschreven in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Het beleidsplan biedt normen en richtlijnen die helpen om naar de ambitie toe te werken en te zorgen voor een toekomstbestendige gezonde en veilige leefomgeving.

1.2 De normen en richtlijnen in het beleidsplan dragen bij aan de ambities, die voortkomen uit de Strategie Klimaatadaptatie Gemeente Noordwijk 2025.

Ambities:
- De gemeente streeft naar een waterrobuust stedelijk en landelijk gebied waarin hevige neerslag geen schade veroorzaakt en vitale functies beschikbaar blijven.
- De gemeente zet in op een leefomgeving die bestand is tegen extreme hitte en die voor iedereen veilig, gezond en comfortabel blijft.
- De gemeente streeft naar een omgeving die veerkrachtig is bij droogte.
- De gemeente richt zich op het verminderen van de impact op overstromingen door de gebouwde omgeving voor te bereiden op mogelijke overstromingen.

Een 70 mm per uur bui vereist andere aanpassingen dan een 50 mm per uur bui. De maat die wij aanhouden bepaald mede het ontwerp van een nieuwbouwproject of herstructurering. Het beleidsplan geeft de kaders, normen en richtlijnen aan die we in Gemeente Noordwijk hanteren. Voor vitale en kwetsbare functies zoals zorgvoorzieningen houden we een 90 mm per uur bui aan, voor overige bebouwing wordt getoetst op een 70 mm per uur bui. Daarmee willen we risico's op schade als gevolg van hevige neerslag zoveel mogelijk voorkomen en zorgen dat vitale functies beschikbaar blijven.

De normen en richtlijnen zijn gebaseerd op nationale en lokale kaders, zoals DPRA, de Landelijke Maatlat voor een groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving, de lokale waterafvoerverordening en de Strategie Klimaatadaptatie Gemeente Noordwijk 2025. De waardes vallen binnen de marges die de Provincie aanhoudt en zijn gebaseerd op landelijk gepubliceerd onderzoek en ervaringscijfers. De waardes zijn landelijk getoetst en houden rekening met afwezigheid van klimaatmaatregelen (als we niets doen), kosten, haalbaarheid en problematiek. Op basis van de gegevens die op het moment van schrijven bekend zijn. Het sluit aan bij het ambitieniveau waarop de diverse klimaatmaatregelen in Noordwijk al gerealiseerd zijn.

De normen zijn ervoor om te zorgen dat bovenstaande ambities gehaald kunnen worden. Het doel daarbij is niet om bij ieder project het hoogste ambitieniveau te halen, maar juist voor een niveau die zorgt voor een water robuust en klimaatbestendige gemeente als geheel. Als uit de klimaatrapportages blijkt dat zonder meerkosten een ambitie hoger gehaald kan worden dan moet dat wel worden nagestreefd. Uit ervaring betekent echter dat een hogere ambitie ook zorgt voor hogere kosten. Het zou te veel kosten als voor ieder project meteen voor het hoogste ambitieniveau wordt gekozen.

Als we van tevoren niets doen of op een lager ambitieniveau gaan zitten, dan zullen in de toekomst de kosten groter zijn om de schade te herstellen en het ontwerp van de openbare ruimte alsnog aan te passen. Integrale reconstructies zonder of met te laag ambitieniveau geven later naast klimaatschade ook hogere herstel- en aanpaskosten van de inrichting. Daarnaast is het zo dat als we eerder de keuze maken voor een hoger ambitieniveau dit ook doorwerkt naar de toekomst, waarbij het projectgebied gedurende langere tijd klimaatbestendig zal blijven.

1.3 In het beleidsplan krijgen ontwikkelaars en particulieren een standaard mee waaraan het ontwerp van de openbare ruimte minimaal moet voldoen.

Het instellen van de normen en richtlijnen geeft aan waaraan het ontwerp moet voldoen. Dit geeft houvast voor ontwikkelaars van nieuwbouwprojecten en andere voorbereidende partijen (inclusief particulieren). Met ieder nieuwbouwproject of herstructurering wordt de gemeente een stukje waterrobuuster en klimaatbestendiger gemaakt. In het beleidsplan is ook een praktische handreiking toegevoegd. Daarin staat omschreven welke documenten ze in de ontwerpfase moeten aanleveren en aan welke normen en richtlijnen de projecten moeten voldoen. Dit zijn minimale eisen en streefwaarden. Het is aanbevolen om waar dat kan hogere ambitieniveaus te realiseren en meekoppelkansen optimaal te benutten. Bijvoorbeeld extra groen om water vast te houden en tegelijkertijd de biodiversiteit te vergroten.

1.4 De kaders, normen en richtlijnen kunnen worden verankerd in de processen van de gemeente.

Landelijk volgen gemeentes de 7 ambities van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Het beleidsplan is onderdeel van ambitie 6. Reguleren en borgen. Door het verankeren van het beleid kan bijvoorbeeld wat nodig is voor de uitvoering in de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) worden beschreven. Klimaatadaptatie krijgt een vaste plek in de processen en daarmee in het ontwerp bij ieder project. Door klimaatadaptatie vroeg mee te nemen in het proces kunnen meekoppelkansen vroegtijdig worden gesignaleerd en benut.

1.5 Het beleidsplan geeft naast normen en richtlijnen voor wateroverlast als gevolg van hevige neerslag ook normen en richtlijnen mee op de thema's hitte, droogte en overstromingen.

Sinds 2011 is de Gemeente Noordwijk al bezig met klimaatmaatregelen om wateroverlast als gevolg van hevige regen te voorkomen. In de strategie en het beleidsplan is de scope verbreed met hitte, droogte en overstromingen. Doordat klimaatadaptatie over verschillende thema's gaat wordt integrale samenwerking en een integrale manier van denken gestimuleerd.

1.6 Het vaststellen van het beleid is van belang als het gaat om het maken van ruimtelijke keuzes.

De ruimte is beperkt. Daardoor moeten er ruimtelijke keuzes worden gemaakt. Het vaststellen van het klimaatadaptatie beleid geeft normen en richtlijnen mee die mede het ontwerp van de openbare ruimte bepalen. Door het beleid vast te stellen worden klimaatadaptieve maatregelen beter vertegenwoordigd in die ruimtelijke keuzes.

Kanttekeningen

1.1 A De toekomst is onzeker.

Klimaatscenario's zijn schattingen gebaseerd op rekenmodellen. Hoe dat zich in werkelijkheid in de praktijk gaat ontwikkelen weten we nog niet. Het kan zijn dat het aantal weersextremen en de intensiteit meer zullen gaan toenemen dan op dit moment wordt aangenomen. Dat zou betekenen dat we ons beleidsplan moeten bijstellen. Door de ontwikkelingen en de kennis te volgen kunnen we ons beleid waar nodig bijstellen. De DPRA-cyclus wordt landelijk elke 6 jaar doorlopen. Daarnaast vraagt het veerkracht van onze gemeente en haar inwoners. Het is belangrijk dat we als gemeente helder communiceren en samenwerken om te zorgen voor een toekomstbestendige gezonde en veilige leefomgeving.

1.1 B Particulieren moeten ook zelf klimaatmaatregelen nemen om de ambitie te halen.

Om de ambitie te halen is niet alleen de Gemeente aan zet. Het is van belang dat particuliere eigenaren van grond binnen de gemeente zelf ook klimaatmaatregelen nemen en rekening houden met water op straat. Een groot deel van het grondgebied in de gemeente is immers eigendom van inwoners en ondernemers. Door middel van participatie, kennisdeling en het aanbieden van subsidiemogelijkheden wordt gestimuleerd om mee te doen. Daarbij worden particulieren niet alleen meegenomen in het aanpassen van hun leefomgeving, maar ook in het klimaatadaptief denken.

1.2 A Het blijft onzeker waar en met welke intensiteit weersextremen zich zullen voordoen. Risico op schade kan niet altijd worden voorkomen.

De kans is aanwezig dat er bijvoorbeeld een klimaatbui in een wijk valt die in de planning nog niet aan de beurt was. Ook is het mogelijk dat een klimaatbestendige wijk overlast ondervindt van naastgelegen gebieden die nog niet aan de beurt zijn geweest. Bovendien bestaat er de kans dat er nog meer neerslag valt dan waarop met dit beleidsplan wordt ontwerpen. Het risico is klein, maar de kans daarop zou in de tijd wel eens kunnen toenemen. In die situaties vraagt dat veerkracht. In die situaties doen de gemeente en calamiteit-diensten hun best om te helpen om de schade te beperken. Waar mogelijk passen we de planning aan om de wijken met overlast eerder in de planning op te pakken. Ook kunnen we besluiten het beleid bij te gaan stellen en hogere eisen te stellen.
Door nu al een "basisniveau" aan te nemen wordt de schade zoveel mogelijk beperkt. Daarmee zetten we een stevige basis om de komende 5 jaar stappen te zetten om de ambities te halen.

1.2 B Het is mogelijk dat de beleidsnormen en richtlijnen in de praktijk in de toekomst onvoldoende blijken om schade te voorkomen of te beperken.

De normen en richtlijnen komen in grote mate overeen met de Landelijke maatlat voor een groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving, 2023. Dit is een standaard die landelijk is opgesteld en is gebaseerd op advies uit onderzoek. De normen zijn op basis van de huidige inzichten en kunnen over een paar jaar anders zijn. Door de klimaatscenario's en de landelijke ontwikkelingen in de gaten te houden kunnen de normen en richtlijnen worden bijgesteld.

1.2 C *De beleidsnormen blijken in de praktijk niet haalbaar op een bepaalde locatie.*

Door beperkte ruimte of door tegengestelde belangen zou het kunnen zijn dat de normen en richtlijnen niet op iedere locatie gehaald kunnen worden. De normen en richtlijnen uit het beleidsplan zijn landelijk de basis ambities. Voor het herinrichten van de bestaande bouw worden richtlijnen gebruikt. Voor nieuwbouw worden de normen gehanteerd.

1.3 n.v.t.
1.4 n.v.t.
1.5 n.v.t.
1.6 n.v.t.

Financiën

Klimaatadaptatie wordt geborgd in beleid en uitvoering. Hieronder valt ook herinrichting van de openbare ruimte. We gaan daartoe de wijken in de gemeente vernieuwen. We hebben in het investeringsplan van de Perspectiefnota 2026 voor de komende vier jaar de noodzakelijke wijkvernieuwingen opgenomen, die we gaan uitvoeren.

Bij het opmaken van de Perspectiefnota 2026 hebben we een globale inschatting gemaakt van wat de wijkvernieuwingen zullen gaan kosten. De komende pakweg twintig jaar is daar als gevolg van klimaatadaptatie een bedrag van meer dan € 50 miljoen (exclusief inflatie) mee gemoeid. Rekening houdend met een afschrijvingstermijn van 40 jaar en jaarlijkse rentelasten zullen dan de extra jaarlijkse kapitaallasten geleidelijk oplopen tot uiteindelijk ca. € 2 miljoen.

Om beter zicht te krijgen op de omvang van de maatregelen en de bijbehorende kosten heeft de provincie Zuid-Holland een analyse van de kosten op wijkniveau gemaakt. Dit is uiteengezet in hun rapport ‘Klimaatadaptatie bestaande stad’. Op basis hiervan heeft de gemeente een beter beeld kunnen vormen over hoeveel meer de wijkvernieuwingen ons mogelijk kunnen gaan kosten door de te nemen klimaatadaptieve maatregelen. Op basis hiervan is de globale inschatting van wat de wijkvernieuwingen zullen gaan kosten geen € 50 miljoen maar kan het oplopen tot ruim € 60 miljoen.

De benodigde investeringsbudgetten voor de vernieuwingen in de wijken voor de komende vier jaar (te weten Duinpark, De Zilk, Julianastraat e.o. en Wantveld) zijn meegenomen in het meerjarige investeringsplan voor de begroting 2026. De jaren erna volgen wijkvernieuwingen in onder meer Kern Binnen (Noord en Zuid), Beeklaankwartier, Middengebied Midden, Victor Midden, Kern Zee en Vinkeveld Noord. De daarvoor benodigde investeringsbudgetten worden successievelijk meegenomen in de toekomstige meerjarenramingen.

De benodigde investeringsbudgetten worden nog niet met het vaststellen van de begroting geautoriseerd. Op een later tijdstip volgt een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet.

Vervolg

Actie	Planning

Klimaatadaptieve inrichtingsprincipes opnemen in de LIOR	2025-2026
Kennisuitwisseling bevorderen tussen alle betrokkenen (Samen met Team Communicatie verzorgen van de website)	2025 (doorlopend)
Meedoen nieuwe ronde stresstesten	2025-2026
Onderzoek naar de vastlegging van subsidie- en/of stimuleringsmaatregelen	2026

Bijlage(n)

1) Beleidsplan Klimaatadaptatie Gemeente Noordwijk 2025
2) Strategie Klimaatadaptatie Gemeente Noordwijk 2025
3) Raadsbesluit Klimaatbeleid Gemeente Noordwijk 2025

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Noordwijk

Mw. E.M. Overzier
secretaris

Mw. W.J.A. Verkleij
burgemeester